

Rapportering fra Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet

For koordineringsgruppen ved PLU/NTNU

Anita Normann og May Britt Postholm

1. november, 2014

Rapportering fra Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet

Innledning

Denne statusrapporten er basert på dialogmøter med UH-institusjoner (vedlegg 1, intervjuguide), på dialogmøter IKT-senteret, Senter for læringsmiljø og atferdsforskning, Matematikksenteret, Lesesenteret og Skrivesenteret (vedlegg 2, intervjuguide) og på evalueringer fra samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer (vedlegg 3, evalueringsspørsmål). Dialogmøtene med UH-institusjoner ble gjennomført i august og september 2014. Dialogmøtene med de nasjonale sentrene ble gjennomført i juni samme år, og samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer ble gjennomført i september 2014.

Målet med rapporten er å dele kunnskaper om kompetansemiljøenes erfaringer fra arbeidet med satsingen på egen institusjon, på skolene, og i Nettverk for kompetansemiljøer. Det er også et mål å bidra til et beslutningsgrunnlag for Utdanningsdirektoratets videre arbeid med satsingen. Anbefalinger for det videre arbeidet oppsummeres i en punktliste til slutt i rapporten, og må sees i lys av satsingens intensjoner om at alle parter skal lære i dette arbeidet.

Rapporten er et resultat av et teamarbeid i koordineringsgruppen for Nettverk for kompetansemiljøer, og følgende personer har bidratt til utforming av den endelige teksten, gjennom kommentarer og innspill til hovedforfatterne: Thomas Dahl, Gunnar Engvik, Eirik Irgens og Alex Strømme.

Dialogmøter med kompetansemiljøene

Denne delen av rapporten er skrevet på bakgrunn av dialogmøter med fem UH institusjoner, der tilsammen 24 personer deltok i samtalene. To av de fem besøkte institusjonene deltok i piloteringen av satsingen. Dialogmøtene ble planlagt og gjennomført med tanke på læring for begge parter samt på en videreutvikling av læringsprosessene i Nettverk for kompetansemiljøer. Deltagerne uttrykte at de satte pris på å delta i dialogene og at de opplevde det som lærerikt at noen stilte spørsmål. ”Vi ser da at det er hull vi må drøfte enda mer, for å få til et enda mer systematisk arbeid i satsingen”, er en av kommentarene. Det formidles et inntrykk av stor entusiasme og mye pågangsmot i tilbyderarbeidet, også når det gjelder skolelærernes arbeid med satsingen på sine skoler. Denne entusiasmen begrunner møtedeltagerne med at

satsingen går rett inn i skolens kjernevirksomhet. For kompetansemiljøene oppleves det likevel som et stort puslespill å få alle brikker på plass, og mange etterlyser derfor mer tid.

I fortsettelsen presenteres og kommenteres først aspekter fra dialogmøtene som vi mener kan belyse kompetansemiljøenes opplevelser av suksesser, utfordringer og muligheter innenfor satsingen. Deretter følger en kort, punktvis oppsummering fra dialogmøtene. I den videre beskrivelsen vil ordet ”fagperson” bli brukt for å omtale deltagerne fra dialogmøtene. Dette for å bidra til en anonymisering av de besøkte institusjonene, men også fordi ulike institusjoner bruker ulike betegnelser om den rollen de har i satsingen.

Forankring og deltagelse i satsingen

For de besøkte institusjonene er satsingen forankret administrativt enten hos institusjonens oppdragsenhet eller hos EVU-enheten. Den faglige forankringen og det faglige ansvaret er ofte lagt på faginstuttnivå, eller i noen tilfeller på dekannivå. Flere forteller at dekan ved egen institusjon har satt seg godt inn i satsingens intensjoner og er opptatt av at enheten må lykkes i arbeidet. Mange er dessuten opptatt av at hele lærerutdanningen ved institusjonen bør være orientert om satsingen og om kollegers rolle i denne. Institusjonenes omdømmebygging opptar mange, både fagpersoner og institusjonsledelse. En av fagpersonene refererer sin dekan på denne måten: ”Dette skal vi levere på. Her kan vi ikke mislykkes”. Det framkommer at det er viktig for den enkelte institusjon å vise skolene i lokalmiljøet at de har noe å bidra med, og at institusjonen derfor kan regnes med som en viktig aktør i de lokale skolenes utviklingsarbeid.

Ansvarsfølelse når det gjelder institusjonens og eget omdømme, mulighet til å få etablert kontakt med praksisfeltet og det at oppgavene som skal utføres på skolene oppleves som relevante og interessante, er noen av faktorene som bidrar til at fagpersonene er positive til satsingen generelt og til egen deltagelse. Flere kommenterer dessuten at det er forbindelseslinjer mellom egen forskning og/eller eget arbeid i lærerutdanningen på den ene siden og arbeidet i Ungdomstrinn i Utvikling (heretter referert til som UiU) på den andre siden: ”Vi får noe ut av samarbeidet som vi kan ta med oss tilbake til egen institusjon, og da strekker vi oss gjerne litt lengre”. Lignende utsagn brukes også som begrunnelse for at deltagerne er ”forsiktede med å telle timer”, slik en av dem sier det, og omtaler hele satsingen som ”et gedigent felles løft for skole-Norge”. Det trekkes også paralleller til dugnadsarbeid for å beskrive den enkelte institusjons og den enkelte fagpersons arbeid inn i satsingen: ”Det er en

stor grad av dugnadsånd for å klare dette løftet. Folk påtar seg arbeidsoppgaver langt utover sin arbeidsplan for å bidra til en forsvarlig gjennomføring av satsingen.”

Fagpersonene synes altså å ha stor tro på at dette er en type utviklingsarbeid der man ”virkelig har mulighet til å lykkes med å skape varige endringer”, slik en sier det, og dette arbeidet ønsker de å bidra til. ”Jeg rett og slett nysgjerrig på å se om denne typen utviklingsarbeid, med kompetanseutvikling, gir større læringseffekt”, er en annen kommentar. Det synes videre å være en klar forventning om at alle som har fått et mandat i satsingen må ta et godt grep: ”Det merkes jo at det satses mye i denne satsingen. Vi har derfor ikke råd til å mislykkes”, sier en av dem.

Det er vanskelig å se for seg, og heller ikke ønskelig, at den dugnadsånden fra kompetansemiljøenes side som beskrives over, kan fortsette ut satsingen. En mulighet er at UH-sektoren tilføres flere ressurser slik at de lettere kan svare på oppgavene i satsingen uten å måtte se på dette som en dugnad. En annen mulighet er å se dette i sammenheng med at satsingen også er rettet inn mot lærerutdanningen og at kompetansemiljøene også skal lære. Da vil en mulig løsning være at institusjonene selv legger bedre til rette for organisatorisk læring innad i egen institusjon, slik at deltagelse i satsingen etter hvert fører til endringer i rutiner og strukturer i egen institusjon. Dette vil igjen kunne ha positive ringvirkninger på framtidig samarbeid mellom UH-sektoren og praksisfeltet.

Organisering av satsingen på egen institusjon

Det har vært et stor puslespill på den enkelte institusjon å få satt sammen rett faglig bemanning til arbeidet med satsingen, både når det gjelder dimensjonering, faglig bakgrunn og personlig egnethet. Sett i lys av institusjonenes ønske om å lykkes og om å ta vare på eller forbedre sitt omdømme, ”har man også vært opptatt av at ikke hvem som helst kan sendes ut til å samarbeide med skoler”, slik en deltager uttrykker det. Institusjonene ser ut til å vektlegge relasjonelle forhold, som at fagpersonene har tidligere praksiserfaringer fra skolen, at de ”snakker det rette språket for å fungere i et samarbeid med praksisfeltet”, og at de er personlig egnet til denne type arbeid. I tillegg må arbeid innenfor satsingen for de fleste sitt vedkommende samkjøres med arbeidsoppgaver på campus. For noen av institusjonene har det siste punktet ført til store kapasitetsproblemer og eksternt engasjement av fagpersoner har vært nødvendig for å få løst kabalen knyttet til tilbyderarbeidet. ”Vi må jo kunne være fleksible innenfor og på toppen av grunnutdanningen, men samtidig kan ikke våre arbeidsplaner endres. Dette gjør det vanskelig å møte skolenes behov”, kommenteres det.

På noen institusjoner skjer det en delvis eller fullstendig utskifting av fagpersoner mellom pulje 1 og pulje 2. Dette skyldes naturlig avgang, endrede arbeidsforhold, eller for stor belastning å skulle jobbe både med avslutning av pulje 1 og oppstart med pulje 2 innenfor samme semester. Hos noen institusjoner er erfaringsdelingen mellom gamle og nye tilbydere formalisert i form av felles overføringsmøter. Hos andre er det overlatt til de erfarne fagpersonenes eget initiativ å dele erfaringer, opplegg og ressurser med nye fagpersoner.

I tillegg til overføringsmøter *mellom* to puljer har også de fleste institusjonene etablert en struktur for deling og evaluering *underveis* i arbeidet med en pulje, for eksempel gjennom månedlige møter mellom fagpersoner og administrativt ansvarlige. Ved andre institusjoner er det også her mer opp til de enkeltes eget initiativ. Med ulike møtedatoer med skolene og ulike tidspunkt for egen campusundervisning, er også tidsperspektivet en del av forklaringen på hvorfor noen ikke gjennomfører regelmessige møter. For noen byr det dessuten på ekstra utfordringer å gjennomføre fellesmøter når fagpersonene ikke tilhører samme institutt, og spesielt dersom instituttene ikke en gang ligger i samme by.

Vi ser igjen at fagpersonene berører aspekter knyttet til kapasitetsforhold. Ettersom ikke alle på egen institusjon har den praksiserfaring som er ønskelig, forsterkes behovet for å engasjere eksterne for å avhjelpe institusjonene med å løse oppgavene knyttet til satsingen. Når tanken om lærende nettverk har en såpass sentral posisjon innenfor satsingen, som ett av de tre virkemidlene, bør det derfor være et uttalt mål at også nye fagpersoner som kommer inn underveis skal kunne lære av erfaringer andre fagpersoner fra egen institusjon har gjort. Det at helt nye personer eller nye fagteam kommer inn i pulje 2, fører til at flere knyttes til arbeidet i satsingen. Dette kan på den ene siden bidra til en positiv spredning av kunnskaper om og erfaringer fra arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen innad på egen institusjon, samtidig som flere fagpersoner får anledning til knytte kontakter med praksisfeltet. På den andre siden stiller en utskifting av fagpersoner ekstra krav til hvordan man best mulig kan ta vare på, overføre og videreutvikle de erfaringene som fagpersoner i pulje 1 har gjort seg. UH-sektoren må arbeide systematisk med egen læring slik at nødvendig erfaringsoverføring systematiseres på institusjonsnivå, og ikke overlates til de enkelte fagpersonenes eget initiativ. Da vil vi kunne snakke om læring også innenfor egne, institusjonsvise nettverk, og ikke bare læring i de etablerte nettverkene på tvers av institusjoner.

På tross av utfordringene med å samkjøre parallelle virksomheter og å ”dimensjonere behovet uten at vi egentlig vet nok om hva vi skal dimensjonere for”, understrekes det av flere at dette arbeidet på mange måter har vært lettere foran oppstarten av pulje 2 enn tilfellet var da pulje 1 startet opp. Her vises det til ulike forklaringer, blant annet at institusjonene har

skaffet seg flere erfaringer i løpet av pulje 1. I tillegg har selve satsingen, og hva det innebærer å jobbe som tilbyder ute på skolene, blitt mer kjent på institusjonens ulike avdelinger. Nysgjerrigheten rundt og motivasjonen for å delta har dermed økt innad i institusjonen, en tendens mange ser for seg vil bli enda mer forsterket når pulje 3 og 4 rulles ut. Andre faktorer som bidro til en ”bedre overgang enn fryktet”, slik én uttrykte det, var at skolene i pulje 2 var langt bedre forberedt. Utviklingsveilederne var tidlig på plass og hadde lagt ned et godt arbeid med å berede grunnen og forankre satsingen på den enkelte skole i forkant av oppstarten med pulje 2. Dermed opplevde mange av fagpersonene at de i langt større grad kunne starte rett på i sitt arbeid.

Når det oppleves at overgangen fra pulje 1 til pulje 2 har gått bedre enn forventet, kan dette tyde på at man allerede nå ser fruktene av de ulike aktørenes arbeid inn mot satsingen. Både rolleavklaring og samarbeid er viktige stikkord her, og en samhandling mellom de ulike aktørene synes å være den beste løsningen for å bidra til å skape de ønskede varige endringer i ungdomsskolen.

Blant de fem besøkte institusjonene er det store forskjeller på hvordan de har organisert sin tilbydervirksomhet. Noen har etablert ett eller flere tverrfaglige team og er også ute på skolene sammen to og to, gjerne en fagdidaktiker som jobber med skolens valgte grunnleggende ferdighet og en pedagog knyttet til temaet klasseledelse. Denne organiseringsformen tilhører likevel mindretallet. Ved andre institusjoner planlegger og evaluerer fagpersonene i tverrfaglige eller fagspesifikke team, men besøker skolene alene. Dette skjer på tross av at flere kommenterer at de gjerne skulle ha hatt ressurs til å være ute sammen. Hos noen foregår det meste av arbeidet på individuell basis, både planlegging og selve gjennomføringen ute i skolene.

Vi ser altså at ulike modeller er valgt i de ulike tilbydermiljøene. Det at kompetansemiljøet innad på en institusjon samarbeider om arbeidet i satsingen (enten ved kun å planlegge og evaluere sammen, eller helst ved også å være ute i skolene sammen) har, slik vi ser det, mange positive aspekter. Det vil kunne bidra til at den enkelte fagperson opplever en større trygghet i et arbeid som for mange representerer noe helt nytt. Man vil lettere kunne oppnå tillit og legitimitet i møtet med skolene når man er flere sammen. Videre vil arbeidet mot skolens felles målsettinger kunne forenkles og ikke minst mener vi at det nødvendige parallelle arbeidet med prosess og innhold ute i skolen ivaretas langt bedre når fagpersonene samarbeider. Vi tror også den enkelte fagpersons opplevelse av egen læring i arbeidet med satsingen øker når det er anledning til å reflektere sammen om erfaringer fra arbeidet.

Gjennomføring av arbeidet ute på skolene

For å legge til rette for et godt grunnlag for utviklingsarbeidet på skolene brukes fagpersonene mye tid på å oppnå tillit og snakke sammen med skolelederne og lærerne. ”Det er derfor synd at det er slutt allerede etter tre semester”, sier en av dem og fortsetter: ”Nå er vi nemlig der at vi kunne ha gått i gang med store strukturendringer på skolene”. Det er enighet om at skoler der arbeidet lykkes og der det skjer en utvikling mellom kompetansemiljøenes møtepunkter med skolene, har det til felles at rektor har tatt et solid grep om satsingen. Det fortelles om rektorer som er tydelige ledere, positive pådrivere og aktive deltagere under fagpersonenes samlinger med skolene. I tillegg forplikter disse rektorene ofte lærerne sine til utprøving og skriftliggjøring av refleksjoner og knytter gjerne også en tidsfrist til dette arbeidet.

Andre skoler kjennetegnes av mer uklare ansvarsforhold, for eksempel gjennom at rektor ikke tar det nødvendige lederansvaret eller at ansvaret overlates til andre i administrasjonen. Ved disse skolene kan fagpersonene også oppleve at det ikke er etablert konkrete mål for arbeidet med satsingen. Det kan også være utfordrende å få svar på henvendelser for å bestemme datoer eller planlegge innhold til fagpersonenes møtepunkter med skolene. I enkelte tilfeller kan rektor og fagpersoner dessuten være uenige om hva som er den rette veien å gå for å fremme varig utvikling. En av fagpersonene kommenterer det slik: ”Vi står jo i et dilemma her. Det er jo skolene som skal drive prosjektet og eie det, selv om det kanskje er vi som fagpersoner som vet noe om hva som fungerer og ikke fungerer ut fra diverse forskning”. En annen deltager deler følgende kommentar: ”Jeg opplever det som en vanskelig balansegang mellom å styre og overstyre”. Ved disse skolene opplever fagpersonene at arbeidet blir langt mindre forpliktende for lærerkollegiet som helhet og det blir opp til enkeltlærere hvorvidt de virkelig prøver ut nye undervisningsmetoder i klassene sine. Det kommenteres at: ”Entusiastene bretter opp ermene, mens de andre unndrar seg”.

I tråd med funn fra piloten (Postholm mfl., 2013), understrekes igjen rektors rolle som både viktig og avgjørende for skolenes arbeid med satsingen. For å gjøre deltagelsen i satsingen mer forpliktende for hele kollegiet er det viktig at rektor bruker sin lederrolle til å legge til rette både for de nødvendige organisatoriske strukturer for utvikling og samarbeid mellom lærerne på skolen, men også ved selv å delta aktivt i det prosessuelle arbeidet. Det er videre viktig å få til en god dialog mellom rektor og fagpersonene fra UH-sektoren. Da må begge parter forstå betydningen av å være i en konstruktiv dialog, samt legge til rette for at dialogen kan gjennomføres. Gjennom dialog og samarbeid vil man lettere kunne legge til rette for læring ikke bare som en del av fagpersonenes møtepunkter med skolene, men også mellom de ulike møtepunktene, knyttet til diverse utprøvinger og mellomarbeid.

En annen faktor flere trekker fram når det gjelder arbeidet ute på skolene er knyttet til betydningen av allerede etablerte nettverk og strukturer. Flere kommuner og skoler som nå er i gang med UiU deltok tidligere i arbeidet med vurdering for læring og/eller tidligere regionalt arbeid med skoleutvikling. Fagpersonene mener at dette utgjør en forskjell. Der strukturer og nettverk allerede er på plass, kan fagpersonene komme rett inn som kompetansepersoner på skolene. Dette samsvarer med Slavins (1998) uttalelse: "It is easier to seed new practices successfully in schools which have fertile soils". I andre tilfeller må de starte sitt arbeid med å bruke tid og energi på å forhandle mellom skoleledere og skoleeier. Dette er ikke i tråd med det de var forespeilet: "Satsingen forutsetter jo at tilbyderne skal være kompetansestøtte, ikke forhandlere".

Vi ser her at kunnskapsoverføring mellom ulike nasjonale satsinger lettere kan føre til økt læring i den skolebaserte kompetanseutviklingen. Samtidig kan dette innebære at det må rettes ekstra oppmerksomhet og støtte mot de skoler som ikke har strukturer på plass allerede, og som dermed kan oppfattes som å "ikke være godt nok forberedt til å starte". Vi må unngå å havne i en situasjon der "de som allerede har mye, gjennom at de har deltatt på tidligere satsinger, får mer, og de som ikke har noe, fordi de ikke har strukturer på plass, får mindre", slik en av fagpersonene kommenterte.

Fagpersonene gjør ulike valg når det gjelder hvordan de jobber ute på skolene og hva de vektlegger. Én institusjonen jobber primært med prosessdelen av satsingen, uavhengig av skolens valgte satsingsområde(r). Organisasjonsutvikling og vurderingsarbeid ligger i bunnen og enhver fagperson er tenkt å kunne utføre dette arbeidet. Fagpersonene fra denne institusjonen erfarer at skolene, når de får prosesshjelp fra kompetansemiljøet, stort sett selv klarer å jobbe med sitt valgte satsingsområde innenfor grunnleggende ferdigheter. De kan imidlertid også engasjere eksterne eller interne krefter for å gi innspill knyttet til grunnleggende ferdigheter.

For de skolene som kun har valgt en grunnleggende ferdighet som sitt satsingsområde, møter mange av fagpersonene primært sine skoler som rene fagdidaktikere. De vektlegger ikke i noen særlig grad prosessarbeidet knyttet til skolens organisasjonsutvikling. Deres begrunnelser kan oppsummeres i tre punkter. Mange av fagdidaktikerne mener for det første at de ikke har kunnskaper nok om hvordan de skal knytte prosess og innhold sammen. De må derfor konsentrere sitt arbeid i skolene rundt det de behersker best. En annen faktor er knyttet til skolelærernes spesifikke ønsker. "Jeg opplever at lærerne hungrer etter noe konkret, noe de kan ta med seg ut i klasserommet og prøve ut selv", sier en av fagpersonene, og flere er inne på det samme. De legger til at lærerne er mer påkoblet når det som tilbys oppleves som

”direkte matnyttig for dem”. Som en tredje forklaring vises det til at prosessarbeidet er noe rektor og skoleledelsen selv må ta tak i, enten alene eller med hjelp fra utviklingsveilederne, ”som har mer ressurs enn det vi fra kompetansemiljøene har”.

Noen av kompetansemiljøene prioriterer dermed én rolle. De jobber enten med å gi faglige bidrag, gjerne i kursform, eller de jobber med prosess uten at de spesifikt fokuserer på aspekter som berører lærernes fagpraksis. Det kan derfor se ut som om det er en utfordring for enkelte kompetansemiljøer å designe gode læringsprosesser i arbeidet ute i skolene, og enkelte av fagpersonene opplever i tillegg en manglende utviklingskompetanse som begrensende i arbeidet de skal gjøre. Det å arbeide med prosess trenger imidlertid ikke kun å være rettet inn mot organisasjonsnivået. Det kan også dreie seg om å sette i gang mindre prosesser på et lavere nivå, med å innføre enkle grep knyttet til lærernes egen læring. Dette kan dreie seg om forpliktende mellomarbeid, tydeliggjøring av forventinger, definisjon av mål med samlinger, tilrettelegging av faste strukturer for lærernes deling av erfaringer og refleksjon rundt disse. Her viser vi igjen til behovet for dialog og samarbeid med rektor, ettersom hun/han er den eneste som kan forplikte sine lærere. Samtidig vil vi understreke at vi opplever en tydelig utvikling i retning av at flere i kompetansemiljøene forstår betydningen av å også jobbe prosessuelt ute i skolene.

Mange skoler har valgt både klasseledelse og en grunnleggende ferdighet. Fagpersonene fordeler da gjerne arbeidet mellom seg slik at den som jobber med klasseledelse (som regel en pedagog) også har hovedansvar for prosessarbeidet og organisasjonsutviklingen, mens en fagdidaktiker har ansvar for den grunnleggende ferdigheten. Noen forteller at det kan være en utfordring å få til en integrert, parallell prosess når skolene har valgt to satsingsområder. Det kan også bli lite tid til å jobbe grundig nok med hvert av de to temaene i løpet av tre semestre. Andre forteller at de oppfordrer skolens ledelse til parallell og helhetlig jobbing med begge satsingsområder, men at noen rektorer likevel setter seg imot dette og vil ”gjøre seg ferdig med ett område før de fokuserer på det neste”. To av institusjonene har derfor ytret ønske om at skolene i pulje 2 burde velge kun ett satsingsområde.

Ulike metoder og tilnærminger brukes i det konkrete arbeidet ute på skolene. De fleste gjennomfører fellesøkter med hele kollegiet til stede, der det etter noe input settes i gang enten praktiske aktiviteter eller mer prosessrelaterte erfaringsdelinger. Noen fagpersoner deltar både på klasseromsobservasjoner og etterfølgende erfaringsdelinger. Andre møter hovedsakelig skolens ledelse og ressurslærere, og så er det skolene selv som tar tak i og jobber med innholdet. Noen møter sine skoler med tydelige rammer på den formen arbeidet

skal ha, men gir lærerne stor frihet til selv å utforme et innhold innenfor den fastsatte rammen, dog med en forventning om at skolene skal jobbe aksjonslæringsrettet.

Noen skoler har problemer med bestillingsprosessen til UH-sektoren, samt å sette konkrete mål for arbeidet. Lærerne vil gjerne ha det som er praktisk og anvendbart for fagarbeidet med elevene. ”Da lander skolene ofte på noe som kan settes i en perm framfor å tenke på hvordan man skal jobbe”, sier en av fagpersonene. Det fortelles også om skoleledere som tenker i retning av ”Kan ikke høyskolen bare komme med noe da?”. Igjen vises det til at skoler der man allerede har jobbet med vurdering for læring lettere skjønner forventningen og har etablerte rutiner for først å analysere virksomheten og deretter ta tak i og utarbeide konkrete mål for arbeidet. En ”bestiller-utfører” tenkning er uheldig, både fordi skoleeier / skoleleder kan ende opp med å komme med en bestilling på noe annet enn det som kompetansemiljøene føler de har kompetanse på, men også fordi kompetansemiljøene må forstå betydningen av å gå i dialog med skolene om målene for satsingen.

Flere av fagpersonene drøfter seg i mellom hvilke oppdrag man egentlig skal ta, og kan ta, som tilbyder. Er det for eksempel greit at 1-10 skoler stiller med hele personalet? Skal UH-ansatte brukes til å observere i klasserommene? Hva kan man ”levere” og hva kan man si nei til å gjøre? Og dersom man sier nei til noe, vil det da gå ut over høyskolens omdømme? En av fagpersonene oppsummerer det slik: ”Jeg har i grunnen tenkt at jeg må gå med på det skolene spør meg om å gjøre eller delta på, men grensa går dersom jeg kun blir bedt om å være foreleser, noe som heldigvis ikke skjedd enda”.

Samarbeid med andre aktører

Det er et klart inntrykk at situasjonen høsten 2014 oppleves som langt mer oversiktlig og avklart når det gjelder de ulike aktørenes roller. Selv om det fremdeles er delte erfaringer rundt hvor godt aktørene klarer å samarbeide, er det flere steder etablert gode samarbeidsrelasjoner mellom UHs fagpersoner, skolens ressurslærere og utviklingsveilederne i fylket. De fleste fagpersonene involverer ressurslærer, enten direkte eller via e-post, når de har møter med skolens ledelse, og i noen tilfeller deltar utviklingsveilederne når fagpersonene gjennomfører sine samlinger på skolene. Ved noen av institusjonene arrangerer de jevnlig møter der alle impliserte parter deltar (skoleleder, skoleeier, ressurslærer, utviklingsveileder og UHs fagpersoner). I enkelte kommuner synes utviklingsveilederne dessuten å ha ekstra stor legitimitet, noe fagpersonene mener er en viktig faktor i det konkrete arbeidet i skolen.

Vi ser at det er forskjell på i hvor stor grad fagpersonene samarbeider med andre aktører, og også forskjell i hvor systematisk slike samarbeid eventuelt er lagt opp. Det generelle inntrykket for høsten 2014 er likevel at de mange aktørene oppleves som en styrke, i større grad enn tilfellet var høsten 2013. I situasjoner hvor UH-sektoren mangler den nødvendige prosesskompetansen og primært jobber kursbasert ute i skolene, kan andre aktører fungere kompensatorisk og ta seg av det prosessuelle arbeidet. Her spiller for eksempel utviklingsveilederne en viktig rolle. Gjensidig kontakt og samarbeid mellom aktørene er imidlertid vesentlig dersom dette skal fungere godt. En slik gjensidig kontakt kan også bidra til å avdekke behov for ekstra oppfølging på skoler der arbeidet går trådt. Da kan de andre aktørene bidra på en måte som UHs fagpersoner ikke har mulighet til å få til innenfor sin ressurs. Elevene kan også sees på som mulige samarbeidsaktører i satsingen. Så langt er vårt inntrykk at koblingen opp mot elevene synes fraværende.

Fagpersonene har kun unntaksvis henvendt seg direkte til de nasjonale sentrene, og enkelte kommenterer at de ønsker seg en bredere drøfting med Udir om sentrenes rolle i satsingen. Det vises til at mange skoler, og også flere av fagpersonene selv, ideelt sett ønsker at sentrenes fagfolk kan delta i arbeidet ute på skolene og gjennomføre praktiske økter med lærerne. Det kommenteres videre at ”de restriksjoner som Udir har satt kan oppleves som problematisk for flere av aktørene i satsingen”, og at også sentrenes fagpersoner kan ha stort utbytte av å møte praksisfeltet og gjennom det styrke sin kompetanse ytterligere.

Det er stor grad av enighet om at de publiserte nettressursene er gode, nyttige og varierte. Ressursene brukes aktivt i fagpersonenes møter med skolene: ”Disse nettressursene ga meg faktisk en trygghet for å gå inn i oppgaven”, sier en av dem som jobber med regning. I tillegg informerer fagpersonene om sentrenes ressurser og viser lærerne hvordan ressursene kan brukes i det fortsatte arbeidet med grunnleggende ferdigheter.

De nasjonale sentrene legger ned mye arbeid i å utvikle gode ressursider for arbeidet med den skolebaserte kompetanseutviklingen. Det er derfor en gledelig utvikling at nettressursene brukes i mye større utstrekning av kompetansemiljøene nå enn under piloteringen av satsingen. Fagpersonene kommenterer dessuten at de setter stor pris på at ressursidene oppdateres fortløpende.

Sammenheng mellom arbeid i skoler og UHs virksomhet

Kobling mellom arbeidet i satsingen og egen undervisning kan skje på ulike måter. En mulighet er at studentgrupper deltar ute på skolene, for eksempel med å observere og å samle

inn data til egen oppgaveskriving. Det er imidlertid få institusjoner som så langt praktiserer dette, selv om det på sikt er ønskelig å få det til. Lang reisetid kan være en utfordring, men med mer bynære skoler inn i satsingen mener kompetansemiljøene at dette vil bli enklere. Ved én institusjon er praksisleder medlem i institusjonens koordineringsgruppe for arbeidet i satsingen, for nettopp å bidra til et mer helhetlig arbeid på de skoler der studenter skal ha praksis, og der institusjonens faglærere er inne som tilbydere. For studenter som skal ha praksis på en UiU skole er det på sikt ønskelig å knytte problemstillinger de skal ha med seg ut i praksis spesifikt opp mot satsingen. På den måten kan det knyttes forbindelseslinjer til lærerutdanningen.

Kobling mellom arbeidet i satsingen og egen undervisning på campus kan også være knyttet til innhold, form og struktur. De fagpersonene som har egne studenter tar med seg tanker og erfaringer fra tilbyderarbeidet inn i arbeidet med sine studenter. I en institusjon er dessuten strukturer fra arbeidet i satsingen tatt ned og etablert også innenfor lærerutdanningen. Én fagperson har en stipendiat som skal følge hele arbeidet i pulje 2, og ett tilbyderteam har flere masterstudenter innenfor skoleutvikling som skal følge prosjektet i pulje 2.

En av institusjonene har drøftet muligheten for å knytte arbeidet i satsingen nærmere veilederutdanningen. Samtidig understrekes behovet for å få i gang et videreutdanningstilbud innenfor ledelse av skoleutvikling. Det etterlyses et tilbud, gjerne på masternivå, som kan bidra til at satsingen setter seg mer, også rent kompetansemessig. Institusjonen ser dette som et viktig bidrag for å få idéene fra satsingen til å leve videre, også etter at prosjektperioden er over. De ser også at faglærere som er tilbydere innenfor grunnleggende ferdigheter, ofte har behov for å skaffe seg bedre kompetanse innenfor organisasjonslæring og skoleutvikling. ”For mange av faglærerne oppleves nok dette prosjektet som et nummer for stort i forhold til den skalaen man er vant til å jobbe innenfor”, sier en av deltagerne og understreker dermed ytterligere behovet for få etablert et videreutdanningstilbud.

Dersom de intensjoner og målsettinger som ligger i den skolebaserte kompetanseutviklingen også kunne bli en del av de kommende lærernes tankegods, bør institusjonene aktivt gripe den muligheten som ligger i å få koblet arbeidet i satsingen med undervisning av egne studenter.

Kobling til egen forskning

Mange av fagpersonene kommenterer at arbeidet med satsingen har forbindelseslinjer mot egne forskningsinteresser og at det vil være gunstig å utnytte denne muligheten. De er derfor opptatt av å drøfte mulige vinklinger til egen forskning og hvordan de kan sikre seg en god etterbruk av empiri de eventuelt samler inn. ”Det er spennende å bli pushet i retning av forskning av NTNU gruppa/UH-nettverket, som for eksempel når vi skal skrive mellomarbeid, men vi må samtidig grave dypt nok i dette også når vi møtes på samlingene”, kommenterer en av fagpersonene.

I noen tilfeller har fagpersonene lagt egen forskningstid inn i arbeidet med satsingen, og ser på det som aksjonsrettet forskning. En institusjon har dessuten jobbet med utarbeiding av fagspesifikke problemstillinger knyttet til satsingen. Disse vil etter hvert kunne brukes til FoU-arbeid både av egne ansatte og av studenter. Dette er et godt eksempel på en av intensjonene i St.meld. nr. 11 (Kunnskapsdepartementet, 2009), der det understrekes at lærerstudenter bør trekkes mer inn i lærerutdannelsens FoU-arbeid.

Ved én institusjon luftes mulighetene for å koble institusjonens hospiteringsordning for ansatte opp mot en av skolene involvert i satsingen. Da kan fagpersoner fra kompetansemiljøet bli bedre kjent med praksisfeltet, og samtidig bruke hospiteringsoppholdet til innsamling av data for egen forskning.

For at læring skal skje i lærerutdanningen i forbindelse med satsingen, mener vi det er viktig at det i tilbydergruppene legges til rette for forskning knyttet til det å være tilbyder.

Læring og erfaringsdeling

Fagpersonene er opptatt å skaffe seg økt innsikt i læreres forståelse av kunnskap og læring. Utvikling av kunnskap om skoleutvikling innenfor en kommunal og lokal kontekst, slik det skjer i satsingen, oppleves derfor som spesielt nyttig. Flere framhever at de har fått et blick på innsiden som de ellers ikke har når de jobber i institusjonen. Læring og erfaringsdeling innenfor satsingen beskrives videre som ekstra interessant, ettersom den går på tvers av organisasjoner, fagmiljø og roller. ”Det er fantastisk at vi i denne satsingen jobber på tvers av fag innenfor lærerutdanningen”, sier en av dem.

Mange omtaler egen deltagelse i satsingen som både nyttig, lærerik og inspirerende. ”Dette har virkelig vært en ny giv for egen del”, sier en av faglærerne. Samtidig kjenner også noen på prestasjonsangsten, ettersom dette er en helt ny rolle for mange. Støtteapparatets betydning, for eksempel samlingene i kompetansenettverket, framheves derfor som viktig. Fagpersonene tar med seg læring fra arbeidet i satsingen til undervisning og veiledning av

egne studenter. En av dem sier det slik: ”Når vi snakker med våre studenter, har vi nå mer tyngde og ballast når vi uttaler oss om praksis i skolen”. Det er imidlertid få av institusjonene som har systematisert en erfaringsdeling mellom deltagende og ikke –deltagende fagpersoner i egen institusjon, selv om dette er noe de ønsker å få til.

Det er vanskelig for fagpersonene å si noe konkret om skolenes læring så langt i satsingen. Noen trekker fram det de omtaler som en holdningsendring vedrørende hvem som skal lede utviklingsarbeidet, ettersom flere rektorer tar dette ansvaret nå, høsten 2014, enn tilfellet var for ett år siden. Andre viser til resultater i form av utvikling av felles standarder for læringsøker på skolen eller ringpermer med konkrete forslag til hvordan man kan jobbe med grunnleggende ferdigheter i alle fag. Nok et eksempel er skoler som har klart å utvikle leseplaner for sine elever. En møtedeltager kommenterer imidlertid denne type synlige resultater slik: ”Dette er klassiske eksempler på at selv om Udir snakker i store ord om implementering og institusjonalisering av det skolebaserte utviklingsarbeidet, at det skal sitte i veggene etter fem år, så vil lærerne ha det som er konkret og praktisk anvendbart i møte med elevene”.

Flere viser til at lærerne på skolene gir uttrykk for at det er nyttig med avsatt tid til å snakke sammen og reflektere om forhold som berører undervisning og elevers læring. ”Vi ser blant annet en ny kultur for erfaringsutveksling på de skolene vi er inne på”, kommenterer en av fagpersonene. Det fortelles videre om lærere rundt om på skoler som er ivrige, og som jobber godt og entusiastisk med å prøve ut konkrete opplegg og deretter reflektere sammen rundt det de har erfart. ”Jeg tror derfor at denne satsingen kan få virkning ut i klasserommet”, sier en av fagpersonene. Samtidig omtales utfordringer knyttet til å få lærerne til å skriftliggjøre sine refleksjoner: ”Lærere er mest glad i å prate, men lite villig til å bruke skriving som verktøy. De vil ikke gå inn på noe som antas å ta en del tid”.

Deltagerne deler også sine ønsker til innhold for de kommende samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer. To konkrete ønsker vedrørende organisering av samlingene framkommer. Ett forslag er å gjennomføre en rullering knyttet til hvilke institusjoner som møtes til felles nettverkssamling. Dette for å få anledning til å dele erfaringer med fagpersoner også fra andre regioner enn de som har møttes så langt i satsingen. Et annet forslag handler om å gjennomføre en samling på tvers av regioner, der alle som jobber med det samme satsingsområdet treffes. Det argumenteres med at dette kan bidra til en enda større spissing direkte inn mot deltagerens behov, samtidig som sentrene kan få en mer sentral rolle.

Mange ønsker seg input til hvordan de kan jobbe bedre med organisasjonslæringen og prosessen i den skolebaserte kompetanseutviklingen. En institusjon kommenterer at det

viktigste likevel ikke er input, men foreslår at ulike UH-institusjoner inviteres til å fortelle i plenum om hvordan de arbeider med organisasjonslæringen og at det deretter settes av god tid til å drøfte dette i dybden.

Det understrekes fra flere at samlingene ikke bare må bestå av erfaringsdeling. Innsikt i relevant forskning er kjærkomment, det samme gjelder aspekter knyttet til gjennomføring av egen forskning innenfor satsingen. Noen ønsker dessuten flere *best practice* eksempler, knyttet for eksempel til hvordan ulike aktører samarbeider. Det foreslås videre å bruke tid på samlingene til å ta opp igjen grunnlagsdokumentene og drøfte hva disse dokumentene sier i dag, når satsingen er kommet godt i gang. Noen innenfor UH-sektoren ønsker dessuten at sentrene kan bidra med konkrete eksempler på fagspesifikke opplegg og at de også får anledning til å drøfte konkrete opplegg med hverandre. Å utvikle en ressursbank med opplegg som er utprøvd av andre, nevnes også som et konkret ønske. Her kan det legges til at også noen av sentrene påpeker viktigheten av at kompetansemiljøene bidrar med materiale til sentrenes ressursbanker, og da særlig rundt det som omhandler beskrivelse av læringsprosesser.

Punktvis oppsummering av dialogmøtene med kompetansemiljøer

- Engasjement i arbeidet og tro på satsingen
- Forskjeller i forankring og organisering på egen UH-institusjon
- Ønske om å få til mer tverrfaglig samarbeid mellom fagpersoner fra samme institusjon
- Ønske om å lykkes i satsingen knyttes også til institusjonens omdømme i lokalmiljøet og den enkelte fagpersonens ansvarsfølelse for å bidra positivt til dette
- Praksisrettet kompetanse ansett som viktig i tilbyderarbeidet
- Kapasitetsproblemer på institusjonene og noe utskifting av fagpersoner underveis
- Ulike organiseringsmodeller for selve utføringen av tilbyderarbeidet
- Ulike prioriteringer av fokus i tilbyderarbeidet (prosess vs. innhold)
- Opplevelse av mer forberedte skoler i pulje 2
- Opplevelse av rektors rolle som leder av satsingen som avgjørende for framdriften
- Kunnskapsoverføring mellom ulike nasjonale satsinger positivt for den skolebaserte kompetanseutviklingen
- Parallelt arbeid med to satsingsområder for mye for enkelte fagpersoner og for enkelte skoler
- Uheldig at noen skoler fremdeles kjennetegnes av en ”bestiller – utfører” tenkning
- Opplevelse av tettere samarbeid mellom satsingens ulike aktører i pulje 2, men fremdeles store variasjoner på hyppigheten av og formen på samarbeidet
- Sentrenes mandat ønskes revurdert av noen av fagmiljøene
- Sentrenes ressursider anses som svært nyttige og brukes hyppig av fagpersoner og skoler
- Egne studenter foreløpig lite direkte involvert i satsingen, men det er ønske om å få til en bedre kobling mellom satsingen og egen lærerutdanning/undervisning
- Gjennomføring av egen forskning knyttet til arbeidet i satsingen planlegges av flere av

fagmiljøene

- Nye kompetanse- og utdanningsbehov i lærerutdanningen avdekkes som en følge av arbeidet i satsingen

Dialogmøter med de nasjonale sentrene

Målet med samtalen med sentrene var å fokusere på det lærende nettverket mellom UH-institusjonene. Aspekter som har med sentrenes rolle i for eksempel kursing av ressurslærere eller som har med sentrenes samarbeid med Udir å gjøre, ble derfor ikke trukket inn i samtalen. Samtalen fulgte en semi-strukturert guide (se vedlegg 2).

Det generelle inntrykket er at sentrene opplever det som nyttig å møte de andre sentrene på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer. Deltakerne fra sentrene opplever deltakelsen helt fra pilotåret som en læringsvei, og de antar at arbeidet i pulje 2 vil bli lettere. Senterdeltakerne opplever at det å møtes letter arbeidet med å utvikle en felles forståelse med de andre sentrene når det gjelder satsningen. I tillegg opplever de det som nyttig å ha kontakt med lærerutdannerne som deltar, og at det slik blir en synliggjøring av sentrene. Noen av sentrene har også lyktes i å utvikle et godt samarbeid med UH-institusjoner. Deltakerne fra sentrene opplever likevel at de får kort tid til å presentere sine satsningsområder, og at det kan være anmasende å holde slike korte presentasjonene. Flere av senterdeltakerne vil heller ha en kommentatorrolle under samlingene, og de ønsker også at det fokuseres mer på de ulike satsningsområdene på samlingene. Samtidig uttaler senterdeltakerne at det er viktig å få kontakt med alle fagseksjoner på UH-institusjonene, slik at satsningsområdene kan bli diskutert i alle fag. Det betyr at det er ønskelig at eksempelvis matematikklærere i UH-sektoren velger skriving eller lesing som sitt satsningsområde på samlingene.

Deltakerne fra sentrene opplever det som uheldig at det ikke er en kontinuitet i hvem som deltar fra de ulike UH-institusjonene på samlingene. De uttaler at det kan være vanskelig å presentere utfordringer dersom det ikke er trygghet i gruppene, noe som kan opparbeides over tid. De opplever det også som uheldig at fagpersoner kan være i fåtall på gruppene under erfaringsdeling på samlingene. Senterdeltakerne uttaler at lærerutdannernes praksisfortellinger, deres mellomarbeid, kan være et godt utgangspunkt for erfaringsdeling på grupper under samlingene. Noen av sentrene har også konkrete erfaringer som de mener kan være en del av innholdet på samlingene, blant annet invitere en skoleeier til samlinger for å fortelle om det konkrete arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Det er uklart for deltakerne fra sentrene hvor mange de skal stille med på samlingene og hvorfor, men de vil gjerne være med. Ansatte på sentrene opplever at mange lærerutdannere

vil ha konkrete verktøy som kan tas direkte i bruk. Dette er noe sentrene ikke vil gi, men de vil arbeide for å fremme mer varige strategier. Ansatte på enkelte av sentrene uttaler at det er vanskelig å vite i hvilket omfang nettressursene brukes, mens andre senterdeltakere uttaler at det ser ut til at UH- sektoren bruker nettressursene mye.

Deltakerne fra sentrene mener at innholdet på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer bør tydeliggjøres i invitasjonene som sendes ut, og de ønsker også å være i et tettere samarbeid med koordineringsgruppen ved NTNU når det gjelder innholdet på samlingene, og gjerne ansikt til ansikt, da dette oppleves som bedre enn å skrive e-post. Sentrene ser at det muligens kan bli en utfordring å møte nye tilbydere i pulje 2, og spør om alt skal forklares på nytt.

Punktvis oppsummering av dialogmøtene med nasjonale sentra

- Samlingene helt fra pilotåret 2012/2013 har vært en læringsvei for deltakerne fra sentrene.
- Avklaring når det gjelder sentrenes rolle i deltakelsen på Nettverk for kompetansemiljøer.
- Klargjøring av hva UH-institusjoner ønsker å bruke sentrene til.
- Fremme kontinuitet når det gjelder deltakelse fra UH-sektoren i Nettverk for kompetansemiljøer.
- Utfordring med nye tilbydere på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer.
- Noen sentre har utviklet et konstruktivt samarbeid med UH-institusjoner. Viktig å spre dette videre.
- Viktig at UH-ansatte er i flertall når erfaringer fra arbeidet i skolene og i møte skoleeier skal deles.
- Oppfordre deltakere fra UH-institusjoner til å velge andre satsningsområder på samlingene enn området de primært jobber med.
- Tettere samarbeid mellom NTNU og sentrene når det gjelder innhold i samlinger for Nettverk for kompetansemiljøer.

Samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer

Høsten 2014 ble det gjennomført fire samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet. Det ble gjennomført samlinger for OFA-regionen og for region Oslo Nord 16. og 17. september, henholdsvis i Moss og på Gardermoen. For region Sørvest og region Vest og for region Midt-Norge og region Nord-Norge ble samlingene gjennomført den 24. og 25. september, henholdsvis på Flesland og på Værnes. Programmet for samlingene var det samme, og målet for samlingene var å lære av hverandres erfaringer (se vedlegg 4, eksempel på program).

Samlingene ble innledet med et innlegg fra Lesesenteret og deres samarbeid med Universitetet i Nordland og Høgskolen i Volda. Dette innlegget ble etterfulgt av et gruppearbeid hvor fokus var på erfaringsdeling med utgangspunkt i fortellinger som deltakerne hadde skrevet på forhånd som et mellomarbeid. I dette mellomarbeidet skulle lærerutdannerne skrive en felles fortelling på hver enkelt institusjon. Teksten kunne ta utgangspunkt i noe som hadde fungert bra eller omhandlet utfordringer som lærere, ledere eller lærerutdannere hadde erfart hver for seg, evt. en felles erfaring mellom noen av partene. De skulle få fram hvordan de hadde vært nødt til å omstille arbeidet i møte med skolene med utgangspunkt i eventuelle suksesser eller utfordringer. Med bakgrunn i fortellingen/teksten skulle de oppsummere punktvis antakelser knyttet til:

Hvorfor erfaringene kunne beskrives som suksesser.

Hvorfor erfaringene kunne beskrives som utfordringer .

Hvilke fallgruver de og/eller lærere og ledere opplevde å ha falt i.

Deltakerne ble delt inn på grupper på forhånd, slik at de mest mulig fikk gruppetilhørighet med lærerutdannere fra andre institusjoner. På den måten fikk de del i manges erfaringer. Erfaringsdelingen ble oppsummert i plenum hvor hver gruppe tok utgangspunkt i følgende punkter:

Hva har vi lyktes med?

Hva har vært en utfordring, og hvilke mulige løsninger ser vi?

Hvordan kan vi skape samarbeidsarenaer med de nasjonale sentrene for å styrke arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen?

Denne erfaringsdelingen ble etterfulgt av erfaringsdeling på grupper med felles satsningsområde. I denne erfaringsdelingsøkten skulle de gå fem runder i gruppen som de var inndelt i, og rammen for disse rundene var følgende:

Hvem er jeg?

Hva har jeg lyktes best med?

Hva har vært mest utfordrende?

Hvem har jeg samarbeidet med- og hvordan?

Prosess vs. innhold.

På slutten av hver samling satt deltagerne i sine respektive hjemmeinstitusjoner for å evaluere samlingen og rapportere sine erfaringer fra den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Punktene i rapporteringen besto av åpne spørsmål som omhandlet opplevelse av læring på samlingen, det konkrete arbeidet i skolene og møtene med skolene/skoleeier, det konkrete arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling på egen institusjon, kommende utfordringer, kommende muligheter og ønsker for neste samling (se vedlegg 3).

Punktvis oppsummering av evalueringer fra samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer

Opplevelse av læring på samlingene

Evalueringene som ble gjennomført institusjonsvis på samlingene, viser at deltakerne sitter igjen med følgende:

- Erfaringsdelingen oppleves gjennomgående som nyttig. Utsagn som: «Vi har hatt en god læringsopplevelse på samlingen, også de nye som er med» er et uttrykk for deltakernes opplevelse. Det kommer frem at det var nyttig å være forberedt til erfaringsdelingen gjennom mellomarbeidet.
- Lært at en bør være to lærerutdannere i møte med skolene.
- Lært at vi bør vurdere å jobbe i team.
- Erfaringsdelingen med utgangspunkt i satsningsområde oppleves som nyttig.
- Rollen til utviklingsveilederne tre tydeligere frem. Flere UH-institusjoner samarbeider tettere med dem.
- På en av samlingene var det få UH-ansatte i forhold til deltakere i andre roller.
- Interessant å høre om samarbeidet mellom Lesesenteret og UH-institusjoner.
- Ble inspirert til å bruke film som dokumentering av utviklingen i skolene.
- Lært at filmsnutter kan brukes som utgangspunkt for diskusjon.

Hva som går bra i den skolebaserte kompetanseutviklingen

I møte med skoler og skoleeier

- Nettverk mellom skoler, uansett om de er i pulje eller ikke, fungerer godt som forberedelse til nye skoler som skal inn og for å ivareta skoler som er på vei ut av pulje.
- Gunstig med møte med rektor/ledelse på vårparten før arbeidet starter om høsten.
- Samarbeid mellom kompetansemiljø og utviklingsveiledere er sentralt for å danne en god basis for arbeidet.
- Ressurslærere fungerer bra i mange skoler.
- Positivt å jobbe to sammen inn mot skolene.
- Går lettere i pulje 2, lært av erfaringer i pulje 1.

På egen institusjon

- Etablering av tverrfaglige team.
- Jevnlige møter og seminarer med erfaringsdeling og planlegging internt.
- Integrering av studenter i arbeidet.
- Arrangering av erfaringsseminar ved overgangen fra pulje 1 til pulje 2 for å integrere nye medlemmer i faggruppen.
- Deling av erfaringer på læringsplattform.
- Verdifullt at utviklingsveiledere har kontor på høyskolen.

Hva som har vært problematisk i den skolebaserte kompetanseutviklingen

I møte med skoler og skoleeier

- Krevende dersom rektor ikke fungerer som leder av arbeidet og dersom kommunikasjonen med ham/henne stopper opp.
- Manglende eierskap i skolene til satsningen.
- Å vite hva utviklingsveileder skal brukes til.
- Å få skolene ut av bestiller-paradigmet og over på prosessveiledning.
- Manglende tillit til at UH-sektoren kan bidra med noe, så sant det ikke er en «kjent» person.
- Når skoler melder seg ut, og ikke har tid fordi de holder på med noe annet. Hvor mye skal UH-institusjoner dytte eller oppfordre til samarbeid?

På egen institusjon

- På institusjonene er det litt ulikt hvordan de jobber og hvordan de deler erfaringer knyttet til arbeidet de har gjort i skolene, slik at disse erfaringene også kan bringes inn i det videre arbeidet i pulje 2.
- Bør ha flere felles møtepunkter.
- Store utskiftninger i hvem som er med i den skolebaserte kompetanseutviklingen skaper få muligheter til å overføre erfaringer.
- Få tid til forskningsdelen av arbeidet og skrive dette ut.
- Mye av ressursene går til reiser, skulle gjerne vært tettere på i prosessene.
- For få ressurser til å jobbe seg sammen som team.
- For få personer.
- For lite grundig planlegging med ledelsen.
- Fortung arbeidsplan (pulje 1 og 2 samtidig på høsten).

Kommende muligheter i den skolebaserte kompetanseutviklingen

I møte med skoler og skoleeier

- Få rektor til å ta mer ansvar på egen skole.
- Få mer driv i mellomperiodene når UH-institusjoner ikke er på skolene.
- Fremme forankring og eierskap.
- Prioritere å observere undervisning i klasserommene for å ufarliggjøre kollegabasert veiledning og lesson study.
- Bruke ressurslærere i større grad.

På egen institusjon

- Arbeidet i møte med skolene kan knyttes til undervisningen på egen institusjon.

- Samarbeid mellom kollegaer på tvers av fag.
- Forskning på utviklingsprosessene.
- Lage en plan for bruken av strategiske midler for kompetanseutvikling i UH-sektoren.
- Mer samarbeid med sentrene.
- Har gitt oss mulighet til å oppnå tillit til skolene. Denne tilliten kan gi bidra til samarbeid på andre fagfelt.
- Ta med oss lærerstudenter i arbeidet ute i skolene.

Kommende utfordringer i den skolebaserte kompetanseutviklingen

I møte med skoler og skoleeier

- Vanskelig å få personalet til å forstå bottom-up måten å jobbe på.
- Hva vil skje når UH-institusjoner trekker seg ut?
- Utvikle en struktur som sikrer at satsningen setter varige spor.
-

På egen institusjon

- Lærerutdannere opplever at det er lite ressurser knyttet til den skolebaserte kompetanseutviklingen.
- Ha nok fagpersoner på egen institusjon.
- Fleksibilitet i egen organisasjon, ettersom mange er bundet opp med undervisning på høyskolen.
- Lære av egne erfaringer og overbringe disse til nye faglærere.

Ønsker for neste samling i Nettverk for kompetansemiljøer

- Lærerutdanneres betydning i den skolebaserte kompetanseutviklingen.
- Ulike metoder (aksjonslæring, lesson study, ITP).
- Elevers læring.
- Drøfting av hvordan UiU kan brukes til utvikling av UH-institusjoner.
- Litt mindre fokus på glansbilder og litt mer fokus på hva en gjør når en er på bunnen av utviklingsdumpen.
- Fortsette med erfaringsdeling.
- Utveksle litteraturtips.
- Mer om forholdet prosess og innhold.
- Arbeidsdeling mellom UH-institusjoner, utviklingsveileder og ressurslærer.
- Mer tid med kompetansesentrene.
- Mer faglig påfyll.
- Plenumsforedrag med påfølgende diskusjon.
- Konkrete eksempler fra utviklingsarbeidet.
- Følgforskning og hva som fungerer.
- Forskning.
- Forskningsmetoder.
- Få innsikt i hva ressurslærere lærer på egne samlinger.
- UH-sektorens handlingsrom innenfor de gitte rammene.

Oppsummerende og utdypende kommentar

Den generelle opplevelsen fra samlingene er at engasjementet blant lærerutdannerne er gjennomgående høyt når det gjelder arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen. Målsettingen ved samlingene i september 2014 var å dele erfaringer fra arbeidet, og slik lære av hverandre med utgangspunkt i disse. Lærerutdannerne hadde, som nevnt, et mellomarbeid som dreide seg om å skrive en tekst/en fortelling som skulle handle om noe som hadde gått bra eller noe som de opplevde som en utfordring. Tekstene/fortellingene omhandlet tema som tydeligvis skapte engasjement i erfaringsdelingen på samlingene. Tema som ble beskrevet var: ulike roller og ulike forutsetninger i den skolebaserte kompetanseutviklingen, skoleleders og skoleeiers rolle, samspill mellom UH- institusjoner og skoler, lærernes medbestemmelse i den skolebaserte kompetanseutviklingen, om betydningen av å bruke god tid på oppstarten, forventningsavklaring mellom UH-institusjoner og skoler, viktigheten av kunnskap om organisasjonslæring og viktigheten av å jobbe med forankringsprosesser i skolene når det gjelder tema som skal arbeides med.

Det generelle inntrykket er at lærerutdannere ser verdien av at to fagpersoner jobber sammen ut mot skolene. I denne sammenheng nevnes det spesifikt at de ser nytten av at en lærerutdanner knyttet til et satsningsområde samarbeider med en lærerutdanner som har fokus på organisasjonsutvikling. I dette samarbeidet ser de også behovet for å tilpasse støtten de gir til skolene og om prosess eller innhold skal komme i forgrunnen eller bakgrunnen i arbeidet. Denne måten å jobbe på understøttes av forskningsfunn knyttet til studien på piloteringen av den skolebaserte kompetanseutviklingen i 2012/2013 (Postholm mfl., 2013). Vi ser også at lærerutdannerne utvikler sin kompetanse for skolebasert kompetanseutvikling gjennom arbeidet, og at de også, i mer eller mindre grad, deler denne kompetansen i egen institusjon. Inntrykket er at lærerutdannerne gjennomgående ser behovet for en felles arena på egen institusjon hvor erfaringer kan deles. På hvilken måte de har klart å skape slike arenaer har, slik vi ser det, sammenheng med deres måte å jobbe på, og på hvilken måte de blir ledet på i egen organisasjon, både når det gjelder direkte koordinering av arbeidet og hvordan de blir støttet av ledelsen (dekan, instituttleder).

Vi ser at samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer kan bidra til å gjøre lærerutdannerne bevisst på hvordan de kan jobbe på egen institusjon og inn mot skolene, og hva som trengs av støtte i egen institusjon for å kunne jobbe på denne måten. Følgende utsagn er et eksempel på dette: «Vi reiser hjem og tenker videre på organiseringen av oss. Vi bør vurdere om vi skal jobbe mer som team, fagdidaktikere og organisasjonsutviklere.» Vi ser også at lærerutdannerne utvikler sin kompetanse for skolebasert kompetanseutvikling

gjennom samarbeidet i Nettverk for kompetansemiljøer, og at de også, i mer eller mindre grad, deler denne kompetansen i egen institusjon.

Vi ser en stigende interesse for samarbeid mellom de nasjonale sentrene og UH-institusjonene, og det blir viktig fremover å fortsatt synliggjøre sentrenes kompetanse på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer, slik at samarbeidsarenaer også kan skapes utenfor disse møtepunktene. Presentasjonen av det vellykkede samarbeidet mellom Lesesenteret og Høgskolen i Volda og Universitetet i Nordland vil forhåpentligvis være et godt tankeredskap for et slikt samarbeid.

Lærerutdannerne rapporterer at de også i stigende grad klarer å samarbeide med utviklingsveiledere og ressurslærere. De uttaler at samarbeidet med utviklingsveilederne er sentralt for å skape en god basis for arbeidet i skolene. Nettverk mellom skoler er tydeligvis også en hjelp som fungerer godt som forberedelse til nye skoler som skal inn i den skolebaserte kompetanseutviklingen og for å ivareta skoler som er på vei ut av pulje. Lærerutdannerne mener også at de har lært av arbeidet i pulje 1 og at de tar med seg denne lærdommen til pulje 2. Noen lærerutdannere har også inkludert studenter i arbeidet ute i skolene, og andre ser muligheten for å gjøre dette.

Lærerutdannere opplever det som problematisk når skoleledere ikke fungerer godt som ledere av arbeidet på skolene. Noen sier: «Enkelte ganger kan kommunikasjonen stoppe helt opp». Det er også et problem at lærere ikke har et eierskap til satsningen, og lærerutdannere ser på det som en utfordring å få noen skoler ut av bestiller-paradigmet og over på prosessveiledning. Noen skoler melder seg også ut, på grunn av at de ikke har tid til arbeidet, og noen lærerutdannere opplever at skolene ikke har tiltro til dem og deres kunnskap som veiledere.

Enkelte lærerutdannere opplever at de ikke samarbeider nok på egen institusjon, og at de derfor bør ha flere møtepunkter. De ser på stadige utskiftinger når det gjelder hvem som er med i den skolebaserte kompetanseutviklingen i egen institusjon som en utfordring, da det blir få muligheter for erfaringsdeling lærerutdannere imellom. Flere lærerutdannere har et ønske om å knytte forskning til den skolebaserte kompetanseutviklingen, noe som også fordrer kontinuitet i hvem som deltar i arbeidet og hvordan dette blir ledet. Arbeidet og samarbeidet på UH-institusjonene er også avhengig av ressursene som tildeles fra nasjonalt hold i satsningen. Mange lærerutdannere opplever at mye av tiden går til reising, og andre opplever at det er for få ressurser til at de kan jobbe sammen i team.

Når det gjelder arbeidet i skolene, ser lærerutdannere som en mulighet at de kan jobbe mer med å skape større driv i skolene i mellomperiodene når de ikke er der, og de vil prøve å fremme et større eierskap til satsningen i skolene. De vil også delta i observasjon av

undervisning for å ufarliggjøre lesson study og kollegabasert veiledning, og de vil bruke ressurslærere i større grad.

Lærerutdannerne ser muligheten de har til å knytte arbeidet de gjør i den skolebaserte kompetanseutviklingen til undervisningen i lærerutdanningen. Dette vil bidra til at undervisningen blir praksisbasert. Dersom de også forsker på den skolebaserte kompetanseutviklingen, vil undervisningen også kunne bli forskningsbasert. Lærerutdannerne ser også muligheten de har i å jobbe i team på tvers av fag. NOKUT (2006) har evaluert lærerutdanningen til å være for lite praksisrettet, for lite forskningsbasert og for lite integrert. En forskningsbasert lærerutdanning som er praksisbasert og hvor lærerutdannerne deltar i tverrfaglige eller flerfaglige forskergrupper er også fokusert på som viktig i Lærerloftet (Kunnskapsdepartementet, 2014). Den skolebaserte kompetanseutviklingen kan bidra til å rette opp dette dersom lærerutdannerne utnytter og blir støttet til å utnytte mulighetene som ligger i den skolebaserte kompetanseutviklingen. Det står også i St.meld. nr. 11 (2008-2009) *Læreren. Rollen og utdanningen* (Kunnskapsdepartementet, 2009) at lærerstudenter bør trekkes mer inn i lærerutdannelsens FoU-arbeid. Det står videre i meldingen: «Det er et mål at studentene i lærerutdanningen utvikler sine evner til kritisk refleksjon over sin egen og skolens kollektive praksis, til å samhandle og til å ta i bruk ny kunnskap» (s. 24). Lærerutdannerne ser muligheten til å trekke inn studenter i samarbeidet med skolene, og de ser også at samarbeidet med skoler legger grunnlaget for videre samarbeid på andre fagfelt og områder. Lærerutdannerne ser også muligheten som ligger i et samarbeid med de nasjonale sentrene for å fremme arbeidet i møtet med skolene.

Lærerutdannerne ser noen utfordringer i det videre arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen. Noen opplever det som vanskelig å få personalet i skolen til å forstå bottom-up måten å jobbe på, og følgen dette vil kunne ha når UH-institusjoner trekker seg ut av samarbeidet. På egen institusjon opplever lærerutdannere at det er lite ressurser knyttet til den skolebaserte kompetanseutviklingen, og de ser en kommende utfordring når det gjelder å ansette nok fagpersoner. De opplever det som en utfordring å være fleksibel i egen organisasjon, da mange er bundet opp med undervisning på høyskolen når de på samme tid ønskes ute i skolene. De opplever det også som en utfordring å finne tid til egen erfaringslæring og til å overbringe erfaringer til nye faglærere.

Råd for videre arbeid i den skolebaserte kompetanseutviklingen

Evalueringene fra Nettverk for kompetansemiljøer samt dialogmøtene med UH-institusjoner og de nasjonale sentrene inngår ikke som en del av et forskningsarbeid, men har hatt fokus på deling av informasjon, opplevelser og erfaringer. Med utgangspunkt i den informasjonen som er framkommet, avsluttes rapporten med å gi noen råd rundt forhold som kan ha betydning for det fortsatte arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen i UH-sektoren. Følgende punkter presenteres i vilkårlig rekkefølge:

- UH-ansatte i OFA-regionen og region Oslo Nord samles i Nettverk for kompetansemiljøer, slik at UH-ansatte blir i flertall på samlingene.
- Signaler fra UH sektoren kan tyde på at de ønsker seg flere ressurser inn i arbeidet med satsingen. Dette kan være en løsning for å bidra til flere møtepunkter med skolene og til utvikling og forskning på bachelor-, master - og Phd-nivå i egen institusjon, noe som også er vektlagt i St.meld. nr. 11 (2008-2009) og i Lærerløftet (2014). Det er på samme tid nødvendig at UH sektoren også ser på egen organisering og indre prioriteringer for å best mulig kunne legge til rette for gjennomføring av arbeidet.
- UH-sektoren ønsker å få et mer helhetlig bilde av hva som foregår i satsingen. Det bør derfor legges til rette for samarbeidsarenaer mellom de ulike aktørene.
- UH-ansatte ønsker å få innblikk i hva ressurslærere og utviklingsveiledere lærer på sine Udir-samlinger. En mulig løsning er at UH-ansatte selv deltar på disse samlingene, en annen løsning er at UH-ansatte informeres når de møtes i egne nettverk.
- Det er ønskelig med en kontinuitet i hvem som deltar på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer fra UH-sektoren, slik at det også blir en kontinuitet og en trygghet i arbeidet på disse samlingene.
- Mellomarbeid, i form av eksempelvis praksisfortellinger, bør fortsatt være utgangspunkt for erfaringsdeling på samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer.
- UH-ansatte ønsker mer samarbeid med de nasjonale sentrene. Dette innebærer at sentrenes kompetanse og mulige former for samarbeid må synliggjøres bedre i fortsettelsen på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer.
- Udir bør revurdere om sentrene også skal kunne være aktører ute på skolene, sammen med de UH-ansatte.
- Det må være et tett samarbeid mellom NTNU og sentrene når det gjelder innholdet på samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer.
- Et tydeligere fokus bør rettes mot satsingens forankring og organisering i egen UH-institusjon. Dette kan skje i form av erfaringsdelinger på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer.
- Betydningen av samarbeid innad i kompetansemiljøet på egen institusjon må vektlegges mer, da dette kan ha betydning for UH-ansattes muligheter til å oppnå tillit og legitimitet i skolene.
- Betydningen av samarbeid innad i kompetansemiljøet på egen institusjon må vektlegges mer for å fremme UH-ansattes forståelse av hva skolebasert kompetanseutvikling handler om og hvorfor det bør jobbes parallelt med prosess og innhold.
- På alle Udirs samlinger samt på samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer må det fortsatt legges vekt på betydningen av å integrere arbeidet med prosess og innhold i den skolebaserte kompetanseutviklingen.

- Det er behov for at NTNUs koordineringsgruppe ser på mulighetene for å legge opp til ulike organiseringsmodeller av samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer. Dette for å best mulig kunne ivareta de ønsker og behov som framkommer fra kompetansemiljøene, men også for å legge til rette for en kontinuerlig utvikling innenfor dette nettverket.
- På bakgrunn av rektorenes viktige og sentrale rolle i satsningen, er det viktig at Udir fortsetter med skoling av rektorer på sine ledersamlinger.

Referanser

- Kunnskapsdepartementet. (2009). Stortingsmelding nr. 11 (2008-2009). *Læreren, rollen og utdanningen*. Oslo: Forfatteren.
- Kunnskapsdepartementet. (2014). *Strategi Lærerløftet. På lag for Kunnskapsskolen*. Oslo: Forfatteren.
- NOKUT (2006). *Evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge 2006. Del 1: Hovedrapport. Rapport fra ekstern komité*. Oslo: Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
- Postholm, M.B., Engvik, G., Fjørtoft, H., Sandvik, L.V., Wæge, K., Irgens, E. J., & Dahl, T. (2013) *En gavepakke til ungdomstrinnet? En undersøkelse av den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet i piloten*. Trondheim: Akademika forlag.
- Slavin, R.E. (1998). Sand, bricks, and seeds: School change strategies and readiness for reform. I A. Hargreaves, A. Lieberman, M. Fullan, & D. Hopkins (red.), *International handbook of educational change* (s. 1299-1313). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.

Vedlegg

- Vedlegg 1: Semi-strukturert intervjuguide fra dialogmøtene med kompetansemiljøene
- Vedlegg 2: Semi-strukturert intervjuguide fra dialogmøtene med de nasjonale sentrene
- Vedlegg 3: Evalueringsspørsmål fra samling i Nettverk for kompetansemiljøer
- Vedlegg 4: Eksempel på program for samling i Nettverk for kompetansemiljøer

Samling i Nettverk for kompetansemiljøer

Region Oslo Nord 17.09. 2014

Mål for samlingen: Lære av hverandres erfaringer

09.00-09.10: Velkommen

09.10-09.40:

- Representanter fra Lesesenteret og Universitetet i Nordland og Høgskolen i Volda forteller om sitt samarbeid i den skolebaserte kompetanseutviklingen.

09.40-10.00:

- Erfaringsdeling på tvers av institusjoner med utgangspunkt i skriftlige fortellinger fra hver institusjon

(se gangen i gruppearbeidet tilknyttet satsningsområder, - start med runde 1 før innholdet i fortellingene deles på gruppene)

10.00-10.20: Pause

10.20-12.15:

- Erfaringsdeling på tvers av institusjoner med utgangspunkt i skriftlige fortellinger fra hver institusjon forts.

12.15-13.00:

- Oppsummering av erfaringsdelingen:

Fra hver gruppe:

Hva har vi lyktes med?

Hva har vært en utfordring, og hvilke mulige løsninger ser vi?

Hvordan kan vi skape samarbeidsarenaer med de nasjonale sentrene for å styrke arbeidet i den skolebaserte kompetanseutviklingen?

13.00-14.00: LUNCH

14.00-15.20:

- Erfaringsdeling på grupper med felles satsningsområde:

Spørsmål og organisering:

Runde 1: Hvem er jeg?

- Hver tilbyder får først ett min. for å kort kontekstualisere eget tilbyderarbeid (Hvor er de i prosessen? Antall skoler/pulje de jobber med. Organisering av besøk på skolene (alene/par/team) etc.

Runde 2: Hva har jeg lyktes best med?

- Hver tilbyder deler to råd/grep knyttet til noe som har fungert godt **i det konkrete arbeidet med satsingsområdet ute i skolene** – og hvorfor. Spørsmål/kommentarer fra de andre i gruppa.

Runde 3: Hva har vært mest utfordrende?

- Hver tilbyder løfter fram én utfordring knyttet til det **konkrete arbeidet med satsingsområdet ute i skolen** – og hvordan dette er forsøkt løst. Spørsmål/kommentarer fra de andre i gruppa.

Runde 4: Hvem har jeg samarbeidet med- og hvordan?

- Deling av erfaringer fra **samarbeidet med andre** i arbeidet med satsingsområdet (for eksempel samarbeid med skoleleder, lærere, ressurslærer, egne kolleger, det nasjonale senteret, andre...)

Runde 5: Prosess vs. innhold

- Hvordan jobber jeg/vi for å binde **prosess** (organisasjonsutvikling) og **innhold** (satsingsområdet) sammen i arbeide ute på skolen?

15.20-15.50:

- Evaluering i hver enkelt institusjon

15.50-16.00:

- Felles oppsummering (filmklipp fra gruppearbeid knyttet til satsningsområdene).

Meninger og opplevelser knyttet til den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet

Institusjon: _____

1. Opplevelse av læring på samlingen

- når det gjelder forskning i skolebasert kompetanseutvikling
- når det gjelder utviklingsdelen i skolebasert kompetanseutvikling

2. Det konkrete arbeidet i skolene og i møtene med skolene/skoleeier i den skolebaserte kompetanseutviklingen:

- noe som har gått bra og tanker rundt dette
- noe som har vært problematisk og tanker rundt dette

3. Det konkrete arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling på egen institusjon:

- noe som har gått bra og tanker rundt dette
- noe som har vært problematisk og tanker rundt dette
- hva har dere lært i pulje 1? Hvordan blir denne lærdommen/kunnskapen tatt videre i pulje 2.

•

4. Kommende utfordringer i den skolebaserte kompetanseutviklingen?

5. Kommende muligheter i den skolebaserte kompetanseutviklingen?

Ønsker for neste samling?

Lærerutdanningsinstitusjoners arbeid med skolebasert kompetanseutvikling

Intervjuguide – høsten 2014

Fra samarbeidsavtalen med UDIR:

”Hensikten med besøkene er å ha en dialog med dekan/instituttleder og fagteamet om suksesser, utfordringer og muligheter i arbeidet med å støtte og veilede skoler i satsingen. Dialogen skal bidra til å tilpasse og styrke utviklingsarbeidet på skolene og innholdet på samlingene i Nettverk for kompetansemiljøer. Dialogen er ikke tenkt som innsamling av data for forskningsformål, men som en samtale med utgangspunkt i UH-institusjonenes behov for dialog om arbeidet i satsingen”.

1 Arbeid på egen organisasjon

Hva forstår dere med skolebasert kompetanseutvikling?

Hvordan kom arbeidet i stand?

Forankring hos ledelsen?

Hvilken rolle har dere hatt i den skolebaserte kompetanseutviklingen? I forhold til gjennomføring og tilrettelegging/organisering?

Hva har dere bidratt med når det gjelder innhold (tema jobbet med)?

Hvilken type kontakt har dere hatt med skolene? Hvem tok initiativ til kontakt? Hvor ofte?

Hva opplever dere at dere har bidratt med i prosessen?

På hvilken måte jobber dere sammen i egen organisasjon?

Hvordan møter dere skolene? Alene, flere sammen, pedagoger og fagdidaktikere?

Hvordan/av hvem ledes arbeidet i tilbydergruppen i egen institusjon?

Hvilken rolle og funksjon har ledelsen i dette arbeidet?

Ledelse, organisering?

Teamsamarbeid?

Hvordan opplever dere at det skolebaserte kompetanseutviklingsprosjektet kan bidra/har bidratt i deres egen undervisning i lærerutdanningen?

Hvilken betydning har deres deltakelse i dette FoU-arbeidet hatt/vil ha for utvikling av egen forskerkompetanse?

Bidrag inn i undervisninga?

Hvordan opplever dere ressurslærernes rolle og bidrag i arbeidet?

Hvilke tanker har dere rundt utviklingsveiledernes rolle og bidrag i arbeidet?

Hvilken betydning har de nasjonale sentrene hatt for dere i arbeidet?

2 Arbeidet i skolene

Møte med skolene og skoleeier. Erfaringer?

VEDLEGG 3

Hvordan opplever dere skoleleders funksjon i dette prosjektet?
På hvilken måte har prosjektet hatt betydning for lederens læring?

Hvordan opplever dere lederens engasjement?
Hvordan opplever dere lærernes engasjement?
På hvilken måte har prosjektet hatt betydning for lærernes læring?
På hvilken måte har lærernes læring hatt betydning for egen undervisning?
På hvilken måte har prosjektet hatt betydning for elevenes læring?

Hvilken betydning har det hatt at alle lærerne og lederne har deltatt i prosjektet?
Kan dere si noe om dette prosjektet? Beskriv likheter eller forskjeller med tidligere prosjekter? Styrker, svakheter og utfordringer?

Håndtering av skoleledere som ikke kan eller vil/lærere som ikke kan eller vil.

Hvordan har rammeverket og nettressursene blitt brukt? Av hvem?
Hvilken betydning har de hatt i arbeidet? For hvem?

Skolebasert kompetanseutvikling innebærer i følge UDIR at skolen, med ledelsen og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten skal være å utvikle *skolens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter* når det gjelder læring, undervisning og samarbeid.

I hvor stor grad har denne målsettingen preget de prosjekter dere har gjennomført for skolene? Gi eksempler.

Har dere i forkant samarbeidet med skolene/skoleledelsen om hvordan kunnskapen skal deles og tas vare på i skolen, og hvordan den kan gjøres uavhengig av enkeltlærere? I tilfelle ja, hvordan?

Hvordan har ledelsen ved skolen forberedt og lagt til rette for at satsingen skal føre til ny felles praksis? Hvordan har ledelsen fulgt opp arbeidet?

Hvilke indikasjoner har dere på at lærergrupper og skolen som helhet, og ikke bare enkeltlærere, har lært? (F.eks.: Endring av samarbeidsmønster? Felles holdning til planlegging, undervisning og evaluering? Nye bestemmelser/rutiner?)

3 Samlinger i UH nettverket

Erfaringer?
Hvilken betydning har nettverkssamlingene hatt for deres egen læring?
Ønsker for videre innhold i samlingene

4 Avslutningsvis

Tror dere arbeidet vil bidra til en fortsatt utvikling **ved skolene** etter at samarbeidet med tilbyderne er avsluttet?
Hvis ja: på hvilken måte?

VEDLEGG 3

Tror dere arbeidet vil bidra til en fortsatt utvikling **ved egen institusjon** etter at samarbeidet med skolene i den solebaserte kompetanseutviklingen er avsluttet?
Hvis ja: på hvilken måte?

På hvilken måte kan denne type prosjekt gjennomføres i storskala?
Andre kommentarer?

Dialogmøter med de nasjonale sentrene

Avklaring:

Vår samtale med sentrene vil fokusere på det lærende nettverket mellom UH institusjonene, og vi vil derfor ikke trekke inn aspekt som har med sentrenes rolle i for eksempel kursing av ressurslærere eller sentrenes samarbeid med UDIR å gjøre.

Forslag til punkter i samtalen:

Generelle inntrykk knyttet til erfaringene så langt i prosjektet:

- Hva er sentrene mest fornøyd med når det gjelder arbeidet i det lærende nettverket for UH institusjonene?
- Hva er de minst fornøyd med?

Mer konkret; sentrenes tanker om, og innspill knyttet til, følgende stikkord:

- Samlingene (både gjennomførte og kommende) og deres bidrag på disse
- En evt. større delaktighet i utforming av program for samlingene
- Egen rolle/funksjon. Syns de at de er/får anledning til å være synlige nok? Hvordan kan de evt. synliggjøres enda mer?
- UHs bruk av sentrene og hva som evt. kan gjøres for at UH og sentrene knyttes enda nærmere hverandre slik at sentrenes kompetanse og tidligere erfaringer kan trekkes inn i UH sitt arbeid i skolene
- Bruken av nettressursene: Oversikt over mye de brukes? Hvordan jobbe for at ressursene skal tas enda mer i bruk?
- Annet...?